

dr hab. Bartłomiej Tomaka

Bydgoszcz, dnia 02.07.2025

Akademia Muzyczna im. Feliksa Nowowiejskiego w Bydgoszczy

RECENZJA ROZPRAWY DOKTORSKIEJ

MGR ZHENG HUI

ZLECENIODAWCA RECENZJI:

Uniwersytet Muzyczny Fryderyka Chopina z siedzibą w Warszawie, pismo z dnia 25 lutego 2025 r., zlecenie podjęte na podstawie ustawy z dnia 20 lipca 2018 r., Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U. z 2023 r. poz. 742 z późn. zm.).

DOTYCZY:

Postępowania wszczętego przez Radę Dyscypliny Artystycznej Uniwersytetu Muzycznego Fryderyka Chopina w sprawie nadania stopnia doktora w dziedzinie sztuki, w dyscyplinie – sztuki muzyczne oraz decyzji UMFC w sprawie wyznaczenia mnie recenzentem w/w postępowaniu.

Do nadesłanego mi pisma przez Przewodniczącego Rady Dyscypliny Artystycznej prof. dr hab. Ryszarda Cieśli z dnia 25 lutego 2025 roku, informującego o wszczęciu postępowania w sprawie nadania stopnia doktora panu Zheng Hui w dyscyplinie artystycznej sztuki muzyczne i wyznaczeniu mnie na recenzenta pracy doktorskiej pt. „Książę Tamino w *Die Zauberflöte* W. A. Mozarta z perspektywy chińskiej kultury i edukacji muzycznej” została dołączona następująca dokumentacja:

- rozprawa doktorska w języku polskim
- nośnik CD z zarejestrowanym dziełem artystycznym

OCENA PRACY DOKTORSKIEJ:

Praca doktorska mgr Zheng Hui pod tytułem „Książę Tamino w *Die Zauberflöte* W. A. Mozarta z perspektywy chińskiej kultury i edukacji muzycznej” składa się z dzieła artystycznego zapisanego na nośniku CD oraz jego opisu. Dzieło artystyczne stanowi nagranie prac projektowych doktoranckich. Zarejestrowany program przedstawia się następująco:

CD

Opera - *Die Zauberflöte* - Wolfgang Amadeusz Mozart

1. Introduction : *Zu hilfe!, zu Hilfe! Sonst bin ich verloren* (Tamino)
2. Aria: *Dies Bildnis ist bezaubern schön* (Tamino)
3. Rercitativo: Rozmowa Tamino z Kapłanem świątyni (Tamino i Priester)
4. Aria: *Wie stark ist nicht dein Zauberton* (Tamino)
5. Terzetto: *Soll ich dich, Teurer, nicht mehr sehen?* (Tamino, Pamina, Sarastro)
6. Duetto: *Tamino mein, o welch ein Glück!* (Tamino i Pamina)
7. Duetto: *Wir wander durch Feuersgluten!* (Tamino i Pamina)

Wykonawcy;

Zheng Hui (Tamino)

Fan Zhou (Pamina)

Yixuan Li (Priester, Sarastro)

Diego Croveti - Fortepian

Opera *Yimeng Shan* - Kai Luan

1. Duetto: *Musisz sprawić, by była szczęśliwa przez całe życie* (Lin Sheng i Sun Jiulong)
2. Quartetto: *Hai Tang, pozwól mu odejść* (Lin Sheng, Hai Tang, Sun Jiulong, Xia He)
3. Duetto: *Jedna para butów, ściegi jak igielki* (Lin Sheng i Hai Tang)
4. Duetto: *Czekaj na mnie, ukochana* (Ling Sheng i Hai Tang)

5 Aria: *Wieczna miłość* (Lin Sheng)

Wykonawcy;

Zheng Hui (Lin Sheng)

Fan Zhou (Hai Tang)

Yixsuan Li (Sun Jiulong)

Jie Zhang (Xia He)

Diego Croveti – Fortepian

Michele Greco – Realizator dźwięku

Miejsce nagrania: Sala koncertowa Cariplo w Mediolanie

Data realizacji nagrania; 15 – 16 października 2023 roku

Jakość techniczna dzieła artystycznego od strony dźwiękowej jest dobra. Doktorant dysponuje tenorem o bardzo ciekawej i aksamitnej barwie. Frazę prowadzi miękko i z pełną świadomością techniki oddechowej. Na uwagę zasługuje bardzo dobra dykcja oraz artykulacja. Plastyczność głosu pozwala Wykonawcy na realizację wymagań dotyczących dynamiki, a co za tym idzie, przekazania również swoich emocji i wrażliwości. O dużej świadomości technicznej, jak i artystycznej, może świadczyć również doskonała współpraca wokalna z partnerami, jak i akompaniorem. Wszelkie zagadnienia, dotyczące zarówno poznania roli, interpretacji, analizy słowno – muzycznej, jak i problemów wykonawczych nad którymi pochyla się Autor w opisie dzieła, są moim zdaniem, w pełni realizowane w prezentowanym dziele artystycznym. Zastosowanie przez Doktoranta różnorodnych metod w odniesieniu do technik badawczych, pozwoliło, według mnie, na szczegółową analizę wykonywanych utworów. Stanowi ona bardzo wartościowy i cenny wkład w badanie tego tematu. W przeprowadzonej pracy badawczej Doktorant w sposób uporządkowany i analityczny omawia wybrane fragmenty tekstu utworu, łącząc je z analizą materiału muzycznego.

Doktorant przedstawia także analizę muzyczną kompozycji, w której bada wpływ faktury materiału muzycznego, zmian dynamiki oraz tempa na charakter i zmianę nastrojów wykonywanego dzieła. Wykazuje również, w jaki sposób prowadzenie frazy, konkretne skoki interwałów czy rozwiązania harmoniczne, wpływają na oddanie lub zmienność emocji w ciągu

przebiegu warstwy słowno – muzycznej kompozycji. Na uwagę zasługuje dbałość Autora o dyscyplinę oddechową, nad której zastosowaniem w praktyce, w sposób szczególny i przemyślany, pochyła się w omawianej pracy. Opisane zagadnienia dotyczące oddechu nie są jedynie rozważaniem teoretycznym, ale wynikają z praktyki wykonawczej Autora. Przeprowadzenie badań nad integralnością partii fortepianu z partią wokalną, świadczy o dużej świadomości Doktoranta na temat istoty oraz koniecznej współpracy wokalisty z pianistą.

W związku z tym, że opis dzieła artystycznego zawiera bardzo szczegółowe informacje dotyczące poszczególnych utworów, ich charakteru, budowy oraz kompleksowej analizy, w swojej ocenie ograniczyłem się jedynie do najważniejszych i najbardziej istotnych aspektów wykonania.

Do zarejestrowanego dzieła artystycznego, będącego podstawą postępowania w sprawie nadania stopnia doktora w dziedzinie sztuki, Pan mgr Zheng Hui dołączył pracę pisemną, w której oprócz zagadnień zawartych w temacie, przedstawia szczegółową analizę muzyczno – tekstową wykonywanych utworów. Praca została skonstruowana zgodnie z wymogami merytoryczno-formalnymi dla tego typu opracowań oraz posiada poprawną budowę pod względem metodologicznym. Opracowanie składa się z pięciu rozdziałów głównych z czego każdy z nich podzielony jest na szczegółowe podrozdziały. Pracę kończy podsumowanie, bibliografia, załączniki oraz podziękowania. W związku z bardzo rozbudowaną strukturą formalną rozprawy doktorskiej, pozwolę sobie pominąć jej szczegółowy opis, bo nie taki cel, moim zdaniem, ma powyższa recenzja. Właściwą rozprawę poprzedza abstrakt (również w języku angielskim), będący w pewnym sensie wprowadzeniem w badane zagadnienie. Wstęp pracy został podzielony na cztery części: Powód wyboru tematu, Znaczenie badawcze oraz Przegląd literatury chińskiej i zagranicznej oraz Wyjaśnienie tematu, metodologia i innowacyjność. W pierwszym z nich, Autor przedstawia główne idee i założenia, które towarzyszyły mu przy wyborze tematu oraz powód konfrontacji i porównania dzieła Mozarta z operą chińskiego kompozytora, wskazując, mimo dzielących ich różnic, wspólne wartości. Doktorant prezentuje również cel badawczy powyższej rozprawy. Podkreśla że XXI wiek stał się nowym rozdziałem, zarówno pod względem poznania jak i badań prowadzonych w Chinach nad europejską kulturą muzyczną. Przeprowadzona analiza ma za zadanie przybliżyć nauczycielom chińskim informację i perspektywę poznawczą, dzięki której, będą mogli lepiej interpretować i rozumieć znaczenie kultury zachodniej a także promować wzajemne zrozumienie oraz integrację kultur muzycznych Chin i Zachodu. Część druga wstępu przedstawia znaczenia i kierunki analizy, pod względem teoretycznym praktycznym oraz

kulturowym. W części trzeciej dotyczącej literatury, autor prezentuje najważniejsze publikacje dotyczące W. A. Mozarta dostępne w Chinach i na świecie. Ostatnia część poświęcona jest budowie formalnej pracy, przedstawieniu metodologii badawczej, która oparta została na przeglądzie literatury, analizie porównawczej, na analizie muzycznej oraz wykazaniu innowacyjności badanego zagadnienia.

Rozdział I Mozart i powstanie opery *Die Zauberflöte*. podzielony został na podrozdziały, których tytuły odpowiadają badanemu zagadnieniu. Autor prezentuje podzieloną na okresy biografię kompozytora oraz jego najważniejsze dzieła. Przedstawia również okoliczności powstania analizowanej opery, jej libretto i tematykę oraz postaci wraz z podziałem partii wokalnych, kładąc szczególny nacisk na rolę i znaczenia partii Tamino.

Rozdział II to analiza muzyczna i dramaturgiczna księcia Tamino z opery *Die Zauberflöte*. Badanie rozpoczyna się przedstawieniem budowy formalnej uwertury, zostaje również omówiona jej harmonia, faktura muzyczna, tempa oraz melodyka. Kolejny podrozdział to analiza muzyczna i wykonawcza głównych arii Tamina a mianowicie; arie z I aktu *Dies Bildnis ist bezaubernd schön* oraz *Wie starkt ist nicht dein Zauberton*, aria z II aktu *Soll ich dich, Teurer, nicht mehr sehen*, kwartetu *Tamino mein, o welch ein Glück* duet *Wir wunder durch Feuersgluten!* Autor stosuje stały schemat badawczy, dotyczący analizy poszczególnych arii, jak i utworów zespołowych. Rozpoczyna ją charakterystyka dzieła, która dotyczy miejsca akcji oraz emocji jakie mu towarzyszą. W kolejnym punkcie Autor analizuje arie pod względem partii wokalne. Przedstawia jej *ambitus* i najtrudniejsze i stanowiące największe wyzwanie fragmenty wokalne. Całość jest ilustrowana bardzo czytelnie opisanymi przykładami nutowymi. Punkt trzeci to opis budowy formalnej utworu, podobnie jak w poprzednim punkcie, omawiane aspekty mają odzwierciedlenie w czytelnych tabelach lub w przykładach nutowych. Przeprowadzona analiza ma dużą wartość poznawczą i świadczy o szerokiej wiedzy Autora z zakresu zasad muzyki jak i technik kompozytorskich. Niezwykle wartościowym i cennym jest badanie z zakresu problemów wykonawczych, w którym zaprezentowano własne przemyślenia i uwagi dotyczące zarówno interpretacji jak i zagadnień wokalnych, skupiając się głównie na prawidłowej artykulacji i świadomej technice oddechowej. Podrozdział dotyczący analizy postaci księcia Tamino to podobnie, jak poprzedni, kompleksowe badanie dotyczące osoby księcia w przebiegu całej opery, jego wizerunku muzycznego oraz stylu wokального.

Rozdział III rozprawy doktorskiej to próba odpowiedzi na pytanie o zastosowanie arii Tamina w dydaktyce wokalne na chińskich uczelniach wyższych. W odpowiedzi na to

zagadnienie, Autor przedstawia wyniki przeprowadzonej ankiety na temat stosowania tego utworu w nauczaniu muzyki wokalne na chińskich Uniwersytetach i Konserwatoriach. Dane statystyczne i wyniki ankiet posłużyły Autorowi jako podstawa do analizy badań zawartych w niniejszej pracy. Wyciągnięte wnioski przedstawiono w podrozdziale Podsumowanie wyników badań. W analizie wykonawczej zaprezentowano wnioski, wynikające z praktyki oraz osobistego doświadczenia nabytego podczas pracy nad utworami i umiejętności rozwiązywania oraz pokonywania problemów technicznych analizowanego materiału. Autor przedstawia kolejne etapy pracy, opisując zagadnienia, na które zwrócił największą uwagę. Należą do nich; tłumaczenie libretta, prace nad fonetyką języka niemieckiego, poprawną wymowę samogłosek oraz spółgłosek. W pracy nad techniką wokalną, zwrócił szczególną uwagę na kontrolę oddechu i barwę głosu, ujednolicenie dykcji i artykulacji oraz opanowanie ekspresji muzycznej i emocjonalnej. Odniósł się również do analizy ekspresji scenicznej. W dalszej części zaproponował metody dydaktyczne, które zostały oparte o własne doświadczenia w pracy nad ariami Tamina oraz przedstawił znaczenie tych utworów w nauczaniu muzyki wokalne na chińskich uczelniach wyższych.

Rozdział IV dotyczy wpływu i znaczenia opery *Die Zauberflöte* i postaci księcia Tamino dla opery chińskiej. Autor dokonuje analizy porównawczej arii w wykonaniu śpiewaków chińskich i zagranicznych. Do tego celu zostały wybrane trzy inscenizacje. Pierwsza to wystawiona w Metropolitan Opera w Nowym Jorku z 1991r pod dyr. Jamesa Levine'a z Francisco Araizą w roli Tamina, druga to wersja 2000r wystawiona w Zurich Opera House pod dyr. Franza Helsera – Möstema z Piotrem Beczałą oraz wystawioną w National Opera House w 2018r pod dyr. Li Xincao z Hanem Junyu. Analizy porównawczej dokonano pod kątem metod kreacji wizerunku scenicznego, obejmujących scenografię, kostiumy oraz aparycję śpiewaków. Autor opisuje również mimikę twarzy, mowę ciała i ruchy taneczne wykonawców. Doktorant przybliży okoliczności i historię wystawiania opery *Die Zauberflöte* w Chinach oraz wpływ dzieła na pogłębienie wiedzy i próbę zrozumienia kultury zachodniej. W rozdziale tym zawarto również opis osobistych doświadczeń i odczuć związanych z wcieleniem się w rolę księcia Tamino w Centralnym Konserwatorium Muzycznym w Pekinie. Podkreślono, że głębokie zrozumienie genezy powstania libretta opery, pomaga zrozumieć samo dzieło i aspekty wykonawcze. Zgłębienie tematu to klucz do wyrażenia emocji na scenie, dzięki połączenia aktorstwa fizycznego z techniką wokalną. Autor zwraca uwagę na elementy mimiki oraz postawę ciała. Opisuje także swoje doświadczenia wokalne z orkiestrą symfoniczną. Stwierdza, że nadrzędnym celem we współpracy z instrumentalistami jest uszanowanie decyzji

kompozytora, przelanych na partyturę. Podkreślono wagę współpracy z dyrygentem i techniczne aspekty nośności głosu, polegającej na jego prawidłowej impostacji. W rozdziale tym Autor opisuje również wymiany akademickie i praktykę edukacji muzycznej opery *Die Zauberflöte* w Chinach w kontekście postrzegania roli Tamina z perspektywy społecznej. Analizuje postać księcia w oparciu o tradycyjną kulturę chińską i jej wartości, chcąc oddać walory estetyczne opery i jej wpływ na kulturę muzyczną Państwa Środka. Bohaterowie w chińskiej kulturze postrzegani są jako moralne wzorce, posiadające nie tylko odwagę fizyczną, ale i najwyższe standardy moralne. Tamino, który ucieleśnia te cechy, nawet w obliczu trudności, idealnie pasuje do tego wzoru.

Rozdział V Księżę Tamino i opera *Die Zauberflöte* a chińska opera *Yimeng Shan*
Porównanie z postacią Lin Shenga rozpoczyna krótka notatka biograficzna kompozytora Luan Kai'a oraz prezentacja koncepcji chińskiego dzieła. Autor przedstawia genezę oraz fabułę opery, dokonuje analizy postaci Lin Shenga pod względem dramaturgicznym, kreacji oraz obrazu muzycznego. W szczegółowy sposób analizuje stronę muzyczną i wykonawczą partii Lin Shenga w przebiegu opery. Badanie obejmuje opis frazy śpiewanej, analizę ontologii muzyki oraz aspekt wykonawczy. Podobnie, jak w przypadku przeprowadzonych analiz muzycznych, badane fragmenty ilustrują odpowiednio opisane przykłady nutowe. W rozdziale tym Autor dokonuje również porównania postaci Tamina z opery W.A. Mozarta z postacią Shenga Lina, zarówno pod względem charakterów, jak ich partii wokalnych. W swojej analizie zwraca szczególną uwagę na następujące aspekty; porównanie języków, dykcji oraz ekspresji emocjonalnej obu postaci. Niniejsze opracowanie kończy podsumowanie, będące syntezą własnych przemyśleń oraz wyciągniętych wniosków na podstawie przeprowadzonej analizy badanego zagadnienia. Autor podaje sugestie dotyczące interpretacji utworów, które wynikają z własnej praktyki wykonawczej powyższego dzieła. W bibliografii Doktorant wykorzystuje różne materiały źródłowe; pracę opiera głównie na literaturze i publikacjach w języku chińskim, literaturze anglojęzycznej oraz wykorzystuje prace dyplomowe. Analizę muzyczną partii wokalne i fortepianowej, przeprowadza na podstawie zapisu nutowego W. A. Mozart, *Die Zauberflöte*, KV620 klavierrauszug, vocal score, Bärenreiter urtext 2006. Również przykłady muzyczne pochodzą z tego wydawnictwa. Do pracy zostały również dołączone załączniki zawierające ankietę, której wyniki zostały omówione w rozdziale trzecim.

Uważam, że praca jest bardzo wartościowa i posiada ogromny walor, zarówno poznawczy, jak i edukacyjny. Doktorant używa właściwej terminologii. Przypisy zostały wykonane prawidłowo, a cytowana literatura została dobrze ujęta. Powyższe sprawia, że opis

dzieła spełnia standardy pod względem edytorskim. Powyższa praca to szczegółowa analiza, która ma na celu zbadanie i potwierdzenie tez zawartych w temacie. W tym miejscu, jestem w stanie stwierdzić, że wszystkie wyżej wymienione cele i problemy badawcze zostały z wielką starannością opisane i zrealizowane. Doktorant dokonuje podsumowania własnych przemyśleń oraz wyciągniętych wniosków na podstawie przeprowadzonej analizy badanego zagadnienia. Podaje sugestie, dotyczące interpretacji utworów, które wynikają z własnej praktyki wykonawczej powyższego dzieła.

KONKLUZJA:

Praca doktorska Pana mgr Zheng Hui stanowi niezwykle ciekawe i wyczerpujące ujęcie tematu. Doktorant dzięki gruntownemu zbadaniu tematu oraz wnikliwej analizie wykonywanych utworów, pomaga szerzej spojrzeć na rozwiązanie danych problemów dotyczących zarówno sfery wykonawczej, jak i interpretacyjnej. Świadome wykorzystanie środków wyrazów oraz ścisła współpraca z pianistką dowodzi dojrzałości artystycznej Pana mgr. Praca wnosi istotny wkład w rozwój reprezentowanej dyscypliny. W sposób wyczerpujący naświetla oraz rozwiązuje przedstawioną problematykę. Wobec powyższego stwierdzam, że Pan mgr Zheng Hui rozwiązał założone zagadnienie artystyczne i spełnił tym samym wymagania art. 187 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U. z 2023 r. poz. 742 z późn. zm.).

Stawiam wniosek o jej przyjęcie.

dr hab. Bartłomiej Tomaka